

Slovo k povzbuzení na neděli 19. září 2021, na 25. neděli v mezidobí – B
Biblická čtení: Mdr 2,12a.17-20; Ž 54; Jak 3,16 – 4,3; Mk 9,30-37

Milé sestry, milí bratři,

dobře víme a stále se to opakuje, že v neděli jsou biblické úryvky vybrány tak, že první starozákonní čtení (spolu s následným žalmem) uvozuje úryvek evangelijní (čtený z jednotlivých sepsání víceméně na pokračování) jako jeho předobraz. Zatímco čtení druhé (z novozákonních listů) je na nich nezávislé. Někdy se však stane, že všechna biblická čtení se navzájem krásně doplní. Nejen ve smyslu, že nakonec všechno souvisí se vším, zvláště když se jedná o jedno Písmo svaté, ale i v mnohem užším slova smyslu, jako kdyby všechna tři nedělní biblická čtení byla vybrána, aby k sobě pasovala. Zdá se, že tak je tomu i dnes...

V evangeliu slyšíme svědectví o tom, co nastalo po Kristově proměnění na hoře (Tábor) před očima třech jeho učedníků, Petra, Jakuba a Jana. Sestoupili z hory, procházejí Galilejí a Pán Ježíš znovu hovoří o nutnosti svého budoucího zástupného utrpení («Syn člověka bude vydán lidem do rukou a zabijí ho, ale za tři dny po své smrti stane»), o nutnosti prorocky vyslovené již i starozákonní knihou Moudrosti («Je-li spravedlivý Božím synem, Bůh se ho ujme a vysvobodí ho z ruky protivníků») v dnešním čtení prvním.

Učedníci opět nerozumí, tentokrát se ho však již bojí zeptat (vzpomeňme, jak příkře byl napomenut apoštol Petr, jak jsme četli minulou neděli). Kristus přesto ví, co čem cestou rozmlouvali, a proto odhalí a pojmenuje vlastně nejhlubší důvod jejich smýšlení, jejich vnitřního nepřijímání vize trpícího Mesiáše. Kupodivu to není až tak jen vliv okolí, dobového všeobecně v Izraeli rozšířeného očekávání, jaký by měl být mesiáš – slavný, úspěšný, bojovný. To jistě hraje roli, ale hlubším důvodem je spíše něco temného, co je v srdcích apoštolů samotných: «“O čem jste cestou rozmlouvali?“ ... O tom, kdo z nich je největší». Možná bylo dokonce podobné smýšlení někde v hloubi i všech jejich současníků, když skoro všichni očekávali mesiáše vpravdě triumfalistického, který znovu obnoví slávu (pozemského) Izraele.

«Kdo chce být mezi vámi první, ať je služebníkem všech» říká naproti Pán Ježíš.

Ano, chtít být největší, anebo aspoň větší než druzí a slavnější než ostatní je totiž snad nejzákladnějším projevem naší porušenosti hříchem. Satanovou nabídkou «budete jako Bůh» přeci vešel (dle biblického obrazu knihy Genesis) hřích do lidského srdce a rozšířil se na celý lidský rod (to je přeci naše nauka o prvotním a dědičném hříchu). Touha po nadčlověčenství anebo potažmo nadbožství, přesvědčení o tom, pýcha (latinsky velmi příznačně *superbia*) je přeci základem všeho zla, samotnou podstatou hříchu.

Chtít být největší, nejslavnější, nejsilnější, prostě více než zbytek světa a podle toho se chovat je skutečnou pomateností, mentalitou porušeného světa, onou «moudrostí zdola», jak o ní v dnešním druhém čtení mluví apoštol Jakub. Takto smýšlet bohužel ovšem mohou a často také smýšlejí (a dokonce to odůvodňují vírou, což je o to absurdnější) i Kristovi učedníci a Kristovy učednice a mohou se (o to) dokonce i modlit, respektive zdánlivě modlit: «Prosíte špatně, chcete to potom rozplýtvat na své rozkoše» to glosuje apoštol Jakub. Přičemž rozkoš z nadřazenosti, rozkoš z moci je bezpochyby tou nejdábelštější, určitě mnohem zlejší a nebezpečnější než veškerá rozkoš tělesná (pokud nikomu neublíží). Z rozkoše z moci a nadřazenosti (a dodejme z bohatství na úkor druhých) nakonec vyvěrají všechny rozbroje a války mezi námi lidmi.

Naproti tomu «moudrost shora», jež by měla být mentalitou Kristových učedníků a učednic, «je však především čistá, dále pokojná, shovívavá, poddajná, plná milosrdenství a dobrých skutků, ne obojetná ani pokrytecká», jak krásně také slyšíme dnes ve druhém čtení.

Je jasné, že «moudrost shora» je především plodem vnitřní proměny, procesu uzdravení lidského nitra Kristovou milostí a jeho Boží dobrotou. Nicméně protože tato milost musí být člověkem přijata – o tom je celý apel evangelia – , musíme se stále ptát, co všechno člověk

pro Boží proměnu ze své strany může a má učinit. I k tomu nám dnešní úryvek z Listu Jakubova dává krásný podnět: snažit se o mír a smír s lidmi.

Jistěže, právě mír a smír, skutečný pokoj mezi lidmi jsou jedním z důsledků proměny lidských srdcí, jinak bývá nanejvýš klidem zbraní. Přesto aktivní snaha o mír a smír mezi lidmi je i jednou z cest k této proměně. A to proto, že právě pokoj a mír jsou jednou z nejdůležitějších forem tajemné přítomnosti vzkříšeného Krista mezi námi. Snaha o mír a smír tak vždy také proměňuje ty, kteří tuto snahu mají. Učí je dávajíc jim přímo existenčně zakusit, že nemusí být největší, nejlepší, nejúspěšnější, že prohra v tomto světě je v Božích očích (někdy, často) ve skutečnosti výhrou ve světě Božím. Radostí, že mír byl nastolen. Ostatně to je přeci podstatou celé teologie kříže, radosti z kříže.

Jistěže, někdy je nutné jít i do konfliktu, zvláště když nebráníme sebe ale nějak skutečně bezbranné. Nicméně jakákoli válka – na všech úrovních a rovinách – má být až poslední možností, *ultima ratio*, menším zlem, není-li již žádné jiné vyhnutí. Ve většině případů totiž platí úpěnlivé (ale nevyslyšené) volání papeže Pia XII. v předvečer rozpoutání durhé světové války «vše může být zachráněno mírem, vše je ztraceno válkou».

Milé sestry, milí bratři, vezměme si proto k srdci slova dnešního druhého čtení: «Ti, kdo usilují o pokoj, rozsévají v pokoji semeno, jehož plodem je spravedlnost». A zvláště slova Kristova z evangelia: «Kdo chce být první, ať je ze všech poslední a služebníkem všech». V osvobození se od otroctví touhy být vždy a za každou cenu lepší, úspěšnější, bohatší či slavnější než ti druzí a především od přesvědčení, že tomu tak již je, je předpoklad skutečného míru mezi lidmi. V aktivní snaze o mír a smír na všech úrovních se od zhoubné pýchy můžeme osvobodit, s Kristovou pomocí, radostí ze smíření.

O to se snažit je základ naší zodpovědnosti. Například takové, jakou formuloval americký etik a metafyzik německého židovského původu Hans Jonas ve svém slavné knize *Princip zodpovědnosti* z roku 1979: «Jednej tak, aby účinky tvého jednání byly slučitelné s pokračováním vpravdě lidského života na zemi». Můžeme křesťansky umocnit: Jednej tak, aby účinky tvého jednání nejen byly slučitelné, ale navíc prospěly pokračování vpravdě lidského života na zemi. A to bez míru a smíru nejde. Z války – jakékoli – vzejde nakonec vždy zase jen válka, o tom dějiny lidstva přeci svědčí dostatečně...